Leto XIX. Klagenfurt (Celovec), dne 26. aprila 1939 Št. 17.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Viktringer Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringer Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25·—; celoletno: Din. 100·—

17. maj 1939.

Še se spominjamo ljudskega štetja pred petimi leti. Za naše ozemlje ga je uvedla neka okrožnica tedanje dež. vlade s pozivom, naj števni komisarji pri točki o jezikovni pripadnosti povpraševajo ljudstvo po nekem „kulturnem čutu“, ki je po mnenju deželne vlade za jezikovno pripadnost edino merodajen. S tem so stali komisarji pred pravcato uganko, kako naj izsledijo jezikovni čut ljudstva. Pomagali so si pač po svoje z vprašanji po politični pripadnosti, tolmačili so slovensko jezikovno pripadnost za nemštvu sovražno, ponekod beležili tri narode v deželi ali enostavno vpisavali svoja občutja. Tako je bila pričarana v svet številka o 24.857 koroških Slovencev in mi smo izvedeli, da nazadujemo pri ljudskih štetjih kar skokoma za polovico ali tretjino prejšnjega števila. Jasno je, da smo proti takemu štetju vložili svoj glasni protest. A tudi Nemci sami so dvomili o stvarnosti takega štetja. V letošnjem marcu je notranji minister Frick pri govoru o koroških Slovencih rezultat iz leta 1934 zavestno prezrl in s tem pač izrazil, da se nemška vlada ne istoveti z nekdanjimi števnimi metodami.

Letošnje ljudsko štetje je zgrajeno na povsem novih osnovah. Bistvena razlika je najprej v načinu štetja. Za letošnje štetje velja načelo, da **bo vsak posameznik sam odgovarjal na vprašanja predloženih mu listin. Pri štetju ne bodo več zapisavali komisarji, marveč državljani sami po lastni vesti in vednosti. Podatki,** ki jih bodo posamezni vpisali, **so uradna tajnost in ne bodo izdani nikomur.** Štelo se bo več dni tako, da bodo vprašalne listine ležale v hiši dotlej, da jih števni komisarji spet poberejo, prej pa ugotovijo, ali so izpolnjene v vseh rubrikah.

Letošnje štetje sliči nekaki splošni inventuri ljudstva in premoženja v rajhu. Najprej se bo štelo ljudstvo po spolu, starosti, družinskem položaju, veroizpovedi, državljanstvu, maternem jeziku, narodni pripadnosti. Družine bodo vpisavale število otrok, zakonsko dobo, svoje krvno pokoljenje. Posebej bodo zabeleženi glavni in stranski poklici. Štela se bodo vsa gospodarska podjetja. Pri kmetijah bo treba navesti obseg obdelane in neobdelane zemlje, gospodarsko donosnost, uporabo strojev itd. Torej v resnici prava generalna inventura Velike Nemčije. Njene številke bodo služile za osnovo bodoče upravne in gospodarske, ljudske in socialne, šolske in kulturne politike.

Kot slovensko narodno družino nas med številnimi vprašanji predstoječega štetja zanimata vprašanji: **„Muttersprache“** (materni jezik) in **„Volkszugehörigkeit“** (narodna pripadnost). V odgovoru na prvo vprašanje naj se zabeleži jezik, v katerem je kdo govoril kot otrok. Drugo vprašanje pa se glasi: kateremu narodu pripadaš? Za nekoliko izobražene in zrele ljudi tudi pri nas ne bo težko odgovarjati na oboje vprašanj. Koder v družini govorijo katero naših slovenskih koroških narečij, bodo v prvem odgovoru zabeležili slovensko materno govorico. Kjer so povezani v slovensko narodno družino po skupni zgodovini, slovenski molitvi in slovenski pesmi, slovenski govorici in slovenskem običaju, se bodo izjavili za pripadnike slovenskega naroda.

Pri tem moramo poudariti dejstvo, da je izjava o narodni pripadnosti — tudi, če je podana objektivno — vobče merilo za narodno zrelost ali nezrelost. To velja predvsem za narodne manjšine. So ljudje, ki si ne morejo predstavljati, da zamore kdo naprimer biti Slovenec in hkrati rajhovski državljan. **Po mnenju nerazsodnih kratkovidnežev** mora biti prav vsak državljan nemškega rajha pripadnik nemškega naroda. Tej ozkosrčnosti stavljamo nasproti številne izjave vodilnih mož v Nemčiji in narodno-socialistični stranki, ki nesmisel, da je državljanska pripadnost nujno istovetna z narodno pripadnostjo, odločno zavračajo. Pred mesecem je notranji minister Frick sam poudaril, da so **tudi Nenemci lahko dobri državljani rajha, „kajti nikjer v Evropi se narodne meje ne krijejo z državnimi mejami“.** Naša slovenska prosveta in naše časopisje se venomer trudi za tem, da dokaže zadnjemu našemu rojaku, kako je slovenska narodna zavest in pripadnost lahko združljiva s pripadnostjo nemški državi. To povsem jasno in priznano načelo kršijo nekateri krajevni mogočneži, moti jo pa še mnoga slovenska nezavednost in tudi neukost.

Še manj prav bi bilo, če bi se naše ljudstvo predajalo bojazni, da mu iz slovenske narodne pripadnosti preti kakršna koli gospodarska škoda ali druga nevarnost. Koroški dež. glavar sam je na svoječasno vprašanje slovenskih zastopnikov, ali so Slovenci izključeni od raznih ugodnosti državne postavodaje, precizno in jasno izpovedal: **„Zaradi slovenskega narodnega prepričanja ne sme biti nihče v deželi zapostavljen!“.** Ta izjava z uradnega mesta odločno zavrača vse trditve, da je Slovenec v nemški državi državljan druge vrste.

Jasno sliko o narodnostnem položaju v naši koroški deželi bi nejasnost pri odgovorih na vprašanja ljudskega štetja, neznanje in bojazen lahko močno zasenčile in pokvarile. Za jasno ločitev politične pripadnosti od narodnostne izjave je nedvomno potrebna gotova duševna zrelost. Kogar ni zajela materna beseda v pismu in tisku ter mu je zato narodna kultura ostala nepoznana, bo pri narodnostni točki ljudskega štetja nemara v zadregi. Preprosteži si bodo morda slikali celo neke nevšečne posledice za priznanje svojega slovenstva. **Zreli Slovenci, državljani Velike Nemčije, pa bodo s svojo skrbnostjo in jasnostjo prispevali h temu, da bo imela nemška vlada o narodnostnem položaju na Koroškem pravo in resnično sliko.** To in nič več si ne želimo od štetja v letošnjem maju tudi mi.

Jugoslavija nadaljuje mirovno politiko.

Važni razgovori, tičoči se jugoslovanskih odnosov do osi Rim—Berlin.

Zadnji teden je za bodoči razvoj jugoslovanske zunanje politike zelo pomemben. V vrsti razgovorov z državniki sosednjih držav je Jugoslavija poudarila, da je **tudi v bodoče cilj njene politike, da zavaruje vsestranski mir in utrdi obstoječa prijateljstva.** Sledimo dogodkom v njihovem vrstnem redu:

Jugoslavija in Madžarska. — Povodom povratka iz Rima sta se minuli teden mudila v Sloveniji madžarski ministrski predsednik Teleki in zunanji minister Czaky. Na Rakeku ju je sprejel ban dravske banovine dr. Natlačen ter ju spremljal do Ljubljane. Iz razgovorov s člani njunega spremstva je bilo razvidno, da **si Madžarska želi dokončne ureditve svojih vprašanj z Jugoslavijo** in utrditev prijateljstva s svojo sosedo.

Jugoslavija in Italija. — Dne 22. t. m. sta se na pobudo Italije sestala v Benetkah jugosl. zunanji minister Cincar-Marković in italj. zunanji minister Ciano. Ob prihodu v Postojno in nato v Benetke je bil jugoslovanski državnik deležen častnega sprejema. Razgovori obeh ministrov so trajali dva dni. O uspehu je bilo izdano uradno poročilo, ki poudarja **popolno prisrčnost odnosov med Italijo in Jugoslavijo ter potrebo poglobitve političnega in gospodarskega sodelovanja obeh držav.** Važnost beneškega sestanka je priznal ves evropski tisk. Italijanski listi so celo namignili, da pride najbrže do sporazuma med Jugoslavijo in Madžarsko, nakar sledi pristop Jugoslavije k protikomunistični zvezi. Londonski listi pa so izrazili bojazen, da bi se razbila balkanska antanta.

Jugoslavija in Nemčija. — Za 26. t. m. je bil jugosl. zunanji minister povabljen na razgovor v Berlin, kjer se bo beneški sestanek nadaljeval. — Že o priliki nastopanga sprejema jugosl. poslanika v Berlinu dr. Andriča pri kanclerju Hitlerju so bile izmenjane iskrene besede v pravcu prijateljstva Jugoslavije in Nemčije. **Kancler Hitler je na pozdrav jugosl. poslanika med drugim izjavil: „Jaz sam in nemška vlada imava isto voljo in naziranje, da obstoje za zbližanje med našima dvema državama v smislu dobre soseščine na kulturnem in gospodarskem področju najboljši pogoji“. — (Op. ur.** — O poteku sestanka jugosl. zunanjega ministra Markoviča z nemškim zunanjim ministrom v. Ribbentroppom bomo poročali v naslednji številki.

Madžarski regent Horthy v Hustu, glavnem mestu podkarp Rusije.

Pij XII. za mir.

Dne 20. t. m. je sv. oče naslovil na svojega državnega tajnika pismo. Uvodno pravi v njem, da bi **nova svetovna vojna pomenila konec krščanske omike. Edini zmagovalec bi bil krvavi plamen revolucije, anarhije in barbarstva,** kateremu bi zapadel ves svet. Zato papež poziva vse duhovne sile omikanega sveta, naj se združijo v želji in pozivu za mir.

Papež odreja, naj se v maju v vseh farah sveta dvigajo k nebu javne molitve za mir. Zlasti naj se organizirajo molitve otrok, ki so posebno ljubi Zveličarju in ki v svoji nežni mladosti odsevajo nedolžnost, duševno lepoto in milobo. Vsak dan naj očetje in matere pripeljejo k oltarju presvete Device svoje otroke, ki naj ji podarijo cvetja s svojih vrtov in logov in združeni s starši dvigajo svoje nedolžne molitve k Bogu, Zveličarju in k njegovi Materi, naj se ohrani mir vsem državljanom, vsem narodom in vsem državam. **Kako naj bi Bog ne sprejel molitev otrok, ki so kakor angeli na tej zemlji?** Ko se bodo, pravi sv. oče, v vseh mestih, trgih in vaseh katoliškega sveta trume otrok podajale v mesecu maju v cerkve in javno molile k Bogu za dragoceni mir, smemo upati, da se bodo ljudje zamislili in se bodo sovraštvo, jeza in maščevalnost polegle.

Italijanski katoliški list „Avvenire d' Italia“ dostavlja k papeževemu pismu, da v vojsko ne veruje, če bodo vsa verna in poštena srca mobilizirana zoper vojno.

Angleški napori.

Anglija se z vsemi silami trudi za tem, da upostavi fronto demokratičnih držav. Moskovski vladi je predložila načrt vojaške pogodbe. Vzporedno z Anglijo je isti načrt predložila Francija. Bistvo sporazuma med Anglijo in Francijo na eni in sovjetsko Rusijo na drugi strani bi bilo v tem, da se zedinijo o organizaciji skupnega odpora. Na francosko zahtevo se Anglija bavi z vprašanjem uvedbe splošne vojaške dolžnosti. Istočasno se Anglija in Francija pogajata v Turčiji o medsebojnem obrambnem paktu. — Po trditvi inozemskih listov je uspeh pogajanj z Rusijo in Turčijo zajamčen in bo njegova vsebina predana javnosti.

Mussolini Rooseveltu.

Na spomenico ameriškega prezidenta Roosevelta je odgovoril predsednik italijanske vlade Mussolini o priliki govora o veliki svetovni razstavi za dvajsetletnico fašistične revolucije leta 1942. „Krivično je, če hočejo nekateri ljudje Italijo in Nemčijo posaditi na zatožno klop. Povsem neumestno je, če bi se dajala medsebojna poroštva za deset in deset let, **dokler niso odpravljene hude zemljepisne napake.** Te napake so zagrešili z mirovnimi pogodbami leta 1918 ljudje, ki evropskih razmer niso poznali. Sestanki evropskih državnikov pa so tem negotovejši, čim več ljudi se na njih zbere“.

Teden v besedi.

Letalski rekorder Lindbergh je postal vrhovni nadzornik ameriškega vojnega letalstva.

Daladier, predsednik francoske vlade, je zagrozil voditeljem skrajnih levičarjev, da jih bo dal vse zapreti, če bodo delavci 1. maja kakor ponavadi stavkali.

Anglija je dobila novo ministrstvo, ki bo izvedlo organizacijo vojne preskrbe.

Poljska namerava Litvi, Estonski in Letonski zajamčiti njihove meje, če bodo podpisale z njo posebne vojaške sporazume.

Edina češka stranka bo formalno ustanovljena 1. maja ter bo nosila ime „Stranka narodne vzajemnosti".

Zveza Nemcev na Madžarskem, katero vodi Franz Basch, je sprejela od vlade potrjena pravila.

Baron von Papen je postal nemški poslanik v Turčiji.

Rumunski zunanji minister Gafencu je iz Berlina odpotoval v Bruselj in Pariz, odkoder odide nato v London.

Zaradi Gibraltarja je baje dala Španija Angliji gotova jamstva, pišejo jugoslovanski listi.

Albanija je bila uključena v italijansko carinsko ozemlje.

Poljski delavci so sklenili, da ukinejo vse medsebojne spore in posvetijo vse svoje sile obrambi skupne domovine.

Dr. Tiso, vodja Slovakov, je napovedal, da v kratkem poseti Bratislavo generalfeldmaršal Göring.

Na slovaško-madžarski meji so se spet oglasili topovi in puške.

Za kraljevega namestnika v Albaniji je bil imenovan dosedanji italijanski poslanik v Tirani Giacomini.

V Bukarešto sta dospeli nemška in angleška delegacija, da skleneta trgovinski dogovor.

Roosevelt namerava po pisanju japonskih litsov sklicati zastopnike držav Daljnega vzhoda na posvetovanje, kako se čimprej rešijo sporna vprašanja med Kitajsko in Japonsko.

Tik pred vrati velikega kitajskega pristanišča Kantona se vrši ostra bitka med Kitajci in Japonci. Kitajske čete napredujejo kljub temu, da so dobili Japonci znatno novo pomoč.

Vse ameriške države so se pridružile spomenici prezidenta Roosevelta.

O nazadovanju rojstev med Nemci v Jugoslaviji razpravlja v daljšem članku novosadski „Deutsches Volksblatt". „Ta pereči poblem se ne da rešiti, s samo naklonjenostjo oblasti", tako se pravi v članku med drugim.

V Ameriki je strašen orkan uničil v pokrajini Oklahomi več vasi in opustošil številne farme.

Španija bo po zadnjih vesteh 20. maja izvedla demobilizacijo.

Bolgarija in Balkanska zveza.

Prvič po svetovni vojni je Bolgarija uradno javila svoje revizijske težnje. Pred zunanje-političnim odborom bolgarskega parlamenta je minuli četrtek govoril predsednik vlade in zunanji minister Kjuseivanov, Poudaril je, da Bolgarija ni vezana na nobeno skupino držav in bi tak moral biti potrjen od poslanske zbornice. Vendar je Bolgarija pripravljena stopiti v Balkansko zvezo, če dobi tiste meje, ki jih je imela v letu 1913 po koncu prve balkanske vojne. Bolgarija zahteva za vstop v Balkansko zvezo vrnitev Dobrudže, ki jo je po svetovni vojni zasedla Rumunija, in pa izhodna Egejsko morje, katerega zapirajo grške meje. — Bolgarske zahteve so vzbudile veliko pozornost in že so znane sile na delu, da se tudi uresničijo in nato vse balkanske države povežejo v vzajemno in popolno Balkansko zvezo.

Zlato beži v Ameriko.

Položaj v Evropi dokaj jasno ponazori dejstvo, da se zlata zaloga v Ameriki vedno bolj kopiči. Vsak teden odpluje kaka ladja z zlatim tovorom preko oceana. Minuli teden sta dva angleška parnika odpeljala v New-York zlata v vrednosti 3 milijard mark. Evropske države se ne smatrajo več varne dovolj, da bi shranjevale zlate zaklade, ki služijo kritju njihovega denarja. Najvarnejša se jim zdi v sedanjem položaju Amerika.

Iz naše države

Proslave 20. aprila.

Veličasten je bil potek proslav povodom 50 letnice kanclerja Adolfa Hitlerja. Na predvečer je govoril milijonom državljanov minister Geobbels ter med drugim poudaril, da je ime Hitler postalo danes nemški, ja, evropski program. V jutro slavnostnega dneva je kot prva izrekla kanclerju čestitke nar-soc. stranka, katere tolmač je bil minister Hess, ki je izročil kanclerju kot darilo 50 izvirnih pisem pruskega kralja Friderika II. Višek prireditev je pomenila velika vojaška parada v Berlinu, pri kateri so sodelovale vse vojaške enote in vrste. Vzbudila je pozornost in občudovanje tudi v izvennemških krogih. — Med drugim je kancler sprejel čestitke zastopnikov nemštva v inozemstvu. Namestnik vodje Hess je nato zaprisegel domala milijon novih političnih funkcionarjev. V kanclerski palači pa so se kopičila gratulacijska pisma, šopki in darila iz vseh krajev države. — V posebnem odposlanstvu je bilo pri proslavah zastopanih 24 držav, čestitke so sporočile kanclerju še številne druge države.

Upravna preureditev Vzhodne marke.

Kancler je odredil, da so odslej **pokrajine Vzhodne marke neposredno podrejene njemu in nemški vladi v Berlinu.** Na čelu pokrajin bo stal **državni namestnik** (Reichsstatthalter), ki bo hkrati pokrajinski vodja nar. soc. stranke. Vsaj do 30. sept. t. l. bodo imenovani vsi državni namestniki. Pravne, finančne, poštne in prometne zadeve bo urejevala neposredno država sama, v ostalem pa bodo pokrajine uživale samoupravo. Državo bo v pokrajinah zastopal **vladni prezident,** ki bo drž. uradnik, za samoupravo pa bo imenovan **pokrajinski glavar.** Bivše avstrijske dežele bodo tvorile 7 državnih pokrajin, ki so odgovorne neposredno Berlinu in osrednji vladi.

Zboljšanje položaja rentnikov in vojnih žrtev.

Povodom rojstnega dneva so bile odrejene razne ugodnosti v prilog rentnikom in vojnim žrtvam-Otroške in sirotinske doklade se bodo odslej podeljevale do dovršenega 18. leta, omiljeni so pogoji delavskega in uradniškega rentnega zavarovanja, malim rentnikom v Vzhodni marki se dovoli posebna enkratna pomoč. Kdor sprejema mesečno do 25 mark invalidne rente, je odslej oproščen odbitega prispevka. Obvezno postane bolniško zavarovanje vojnih sirot.

Še kaj: V Stuttgartu je bila otvorjena velika vrtnarska razstava. — Za prvi maj so predvidene velike ljudske proslave. — Neuporabljeni avstrijski kolki se lahko oddajajo do 30. junija t. l. Nove znamke pridejo v kratkem v promet. — Odrejene so nove cene za meso in klavno živino. Zvišane so povprečno za 3 do 5 pf pri kg. — V Berlinu so povodom rojstnega dneva otvorili novo cesto, ki veže vzhod z zahodom.

Novih 21 milijard za francosko vojsko. — Finančni minister je uvedel nova finančna bremena za izpopolnitev oboroževanja. Uvodno se je obrnil na ves narod in ga spomnil resne ure, ki terja nove žrtve. „Sodelujemo v veliki igri, ki je zajela ves svet. Občudovati moramo pri tem male narode, ki hočejo braniti svojo zemljo do zadnje kaplje krvi . . . V Franciji ni več strank. V Franciji je samo še stranka francoske moči, katero moramo še bolj ojačiti." — Po novih odredbah so obdavčeni vsi dohodki, vojni dobički in zatajevanje davčnih obveznosti so onemogočeni, nova bremena pa so sorazmerno razdeljena na vse sloje.

Vesti iz Jugoslavije

Vedno bližje notranjemu sporazumu.

Predsednik vlade Cvetković se je že ponovno sešel z vodjem Hrvatov dr. Mačkom in z njim razpravljal o rešitvi hrvatskega vprašanja. Veselje nad predstoječim sporazumom med ljudstvom vidno narašča. Načelno je dosežena popolna jasnost, rešujejo se le še podrobne točke.

Slovenski časnikarji so zborovali

minuli teden v Celju ter razpravljali o svojih stanovskih zadevah. Med zborovanjem so jih posetili predsednik vlade, predsednik senata dr. Korošec in ban Natlačen. Predsednik vlade je v kratkem nagovoru časnikarjem zajamčil svojo naklonjenost.

Še kaj: V italijanskem Milanu so razstavili slovenski slikarji in želi za svoja dela prav laskavo oceno italijanskih listov. Razstavo so posetili tudi številni milanski Slovenci. — Na zborovanju mednarodnega dijaške zveze „Pax romana" v Švici je bilo jugoslovansko dijaštvo zastopano po Slovenski dijaški zvezi. — V Mariboru se je vršil II. Umetnostni teden, ki je bil združen z nagradnim tekmovanjem. — V Beogradu proučujejo načrte za olimpijado leta 1944, ki se naj vrši v Jugoslaviji. — Na jugoslovanskem šahovskem turnirju v Zagrebu je dobil prvo nagrado prof. dr. Milan Vidmar, znani svetovni šahovski mojster.— 30. aprila priredi Kmečka zveza v Celju velik kmečki tabor, na katerem uprizorijo tudi igro Slovenska kmeta povest". Pričakujejo več desettisoč ljudstva.

Priča to nam zgodovina.

Glave pokonci, rojaki!

Slovenci smo! To nam izpričujejo naša nrav in naša slovenska govorica, naša pesem in naša slovenska molitev. To nam priča naša narodna zgodovina.

Še stoji na goposvetskem polju vojvodski prestol, v celovškem muzeju pa knežji kamen, kamnita zgodovinska dokumenta. Davni zgodovinarji koroške zemlje — Otokar Štajerski, Janez Vetrinjski, Janez Unrest — nam jasno in zanesljivo poročajo o ustoličevanju koroških vojvod v slovenskem jeziku. Pred dobrimi petsto leti še je slovenski koroški kmet v svojem jeziku svobodno potrjeval deželnega gospodarja.

Še krvavi od turške sablje udarjena šentjanška Marija, v kapelških hribih pripoveduje ded svojim vnukom zgodovino vpadov krvoločnih Turkov na slovenska tla in o junaški obrambi naših pradedov. Starodavno kmetsko ta-

Podlistek

Vajansky — Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.

(14. nadaljevanje.)

„Treba prižgati svetiljko! Luč se da pridobiti!"

„Moči ni."

„Volje ni."

„Volja nas ne nese k zvezdam, zato treba imeti krila."

„Zakaj k zvezdam? I tu doli je lepo. Saj nam one same sipljejo v naročje svoje žarke."

„A ne tedaj, ko je nad nami gost oblak!"

„Zaveje veter, oblak se izgubi."

„Za oblakom pride gosta megla."

Ela, ki je bila odšla ven, se je povrnila s svetiljko.

„Luč!" je rekla Adela, „kako nepričakovano, kako milo, kako to reže oči. Kam se je dela megla?"

„V moji duši je — milostljiva gospodična — vaš jasni dan tega ne more pojmiti. Vi ste prosta hrepenenj! Ako vznikne v vašem srcu hrepenenje, mu kmalu sledi izpolnjenje."

„To je radi tega, ker ne hrepenim po nemogočem. Storite tudi vi tako."

„Nemogoče!" je zavzdihnil Dušan in se nasmehnil z razmišljenim usmevom. „Kaj zato, ako razum veleva, ko čuvstvo ne posluša! Mi nismo gospodarji čuvstvu. Čuvstvo nalikuje strmo tekoči reki — plavaj proti toku, veli razum, a valovi nas zajamejo, zapluskajo nad glavo in nas potegnejo navzdol."

„Ali je tudi mladi Holan tak mračnjak kot vi?"

„On je živ, mlad človek — pred njim je bodočnost, stremljenje, mogoče i slava. Kako bi se on primerjal z menoj! Orji, orji in glivi v gluhoti!"

„Verujem, da je to živ človeček," se je vmešala v besedo Ela, ki ni vedela, v kaki smeri je tekel razgovor. „Na vrtu sem ga pošteno izpovedala! Pa tudi on se ni vdal. Povejte mu, gospod Dušan, ako je kaj prejel, da je to njegovo." Ela je povedala dogodek z vrta, seveda ne povsem verno.

Dušan je bil globoko razburjen. Prišel je Herman. Adela se je vedla napram po sestrsko. Evgena je zbodla vsaka prijazna beseda, ki jo je izustila Adela Hermanu. Kmalu se je odpravil. V šoli je našel starega Holana nad veliko vezano knjigo. Starec je pisal vánjo.

„Iščete sina?" je rekel starec z globokim prsnim glasom; „ves dan je delal, zdajle je odšel na izprehod." Holan je odložil očala in pogledal zamišljeno na Evgena. Dolgi srebrni lasje so mu valovili že na pleča. Bleda lica so bila vzhičena.

„Za njim pojdem." Evgen je odšel. Holan je prekrižal rohe. „Spasi svoje ljudstvo, o Gospod!" je vzdihnil, „popelji iz robstva prvorojence tvojega kraljestva. Naj se v žarkih nebeške slave zjasni tvoje obličje nad nami, da bi slovo naše zmagalo nad zemsko pratemo. Naj ljudstvo spozna naš edini pramen svetlobe in krasote, tebe, o Gospod, Boga živega, ki v slavi in moči gospoduješ nad arhangeli. Zaorite himne, odprite se večni studenci neskončne božje ljubezni!" Starčeva glava se je zgrudila na knjigo. Skozi odprto okno je prodiral v sobo šum lip, razvalovanih v večernem vetru.

III.

Leteče sence.

Evgen Dušan je stopal mimo cerkve, prekoračil pokopališče in nedaleč stran dohitel mladega Holana.

„Z velmožnega obiska?" ga je pozdravil doktorant.

„Od vas. Vaš oče ždi sam nad knjigo. Kako krasen večer nocoj; lahko bi čital, tako jasno sveti mesec."

Prijatelja sta stopala ob potoku navzgor. Tiho so stale breze in njih bela debla so se lesketala v mesečini. Kmalu sta bila na vrhu, kjer so se pričenjale smreke in jelke. Od mahu se je vil oster vonj, igličasto drevje je krepko dišalo. Na levi sta videla vaške domačije, na strani se je v objetju lip in jesenov svetil gosposki gradič, široko ležeč, kakor puran z razčesanim repom sredi putk. Šum potoka je bil tu silnejši, morda radi tega, ker ima gora finejši sluh. Zdi se, da naši jelkovi in smrekovi lesovi ljubijo nemoto. Kako klepetavi so napram njim bukovi in hrastovi gozdi po slovaških nižinah! Tiho je v igličevju, še pri dnevu je malo čuti ptičje čivkanje, z nočjo pa se veličastni gozd popolnoma odene v molk. Saj oni lahki veter v jelkovem gozdu ne povzroča šuma, vsaj ne tolikega kakor v listnatem lesu. Oni tam zgovorna mlada ženica — tu resna, klasična matrona.

„No, kaj je novega pri starem farizeju?" je vprašal Holan in postal vrh rečice pod visoko jelko. Daljni grebeni višin so se svetlikali v mesečini in se zdeli, da so višji. Z desne, daleč doli v dolini, se je vijugasto vila reka; jasno se je zaznavalo, kje pada in kje teče tiho. Po bregovih so bile razsipane majhne iskre: ognji prišedših splavarjev. Bele deske splavov so se odražale od temnih bregov. Včasih je izginila iskrica za hrbtom siromašnega splavarja.

(Dalje sledi.)

borišče nad rožanskim Šentjakobom je razpadlo, a še stoji dom Serajnikovega Mirka in Miklove Zale in priča o slovenski domovinski ljubezni in o junaštvu slovenskega moža in dekleta.

„Le vkup, le vkup uboga gmajna", tako se je glasil po pričevanju zgodovinarja Valvazorja bojni klic zatiranih slovenskih kmetov ob Zilji, Dravi, Beli, Krki in Labotnici ob prelomu srednjega veka, ko je suženjstvo malih dosegalo svoj višek in je užaljeno ljudstvo dajalo duška svoji nevolji v puntih proti krivični gosposki.

Slovenska kultura Koroške sega od brižinskih spomenikov, tega prvega, pred 1000 leti na Otoku na Vrbskem jezeru nastalega slovenskega pisma, pa preko velikih slovenskih klicarjev — Jarnika, Majarja, Slomška, Janežiča in drugih — do našega sedanjega organiziranega prosvetnega življenja. Naša Koroška je zibelka pisane slovenske besede in pred dobrim stoletjem osrčje slovenske narodne kulture.

Slovenska narodna pesem je veličasten dokaz kulturnih prvin, ki jih naš narod ohranja nedotaknjene do današnjih dni. V pesmih živi tisočletna slovenska bolest in tisočletno slovensko veselje.

Klicarji slovenske narodne zavesti smo!

Ne bomo se izneverili staroslavni svoji zgodovini! Ne danes in ne jutri in nikdar!

Pred vsakomur in vsikdar bomo izpovedali: Slovenci smo, slovenska je naša materna beseda in slovenska je naša narodna pripadnost!

Širom naše zemlje

Gospod Hani potuje in kramlja

(3. nadaljevanje)

V Gospo sveto! Na kolena pred Marijo Gosposvetsko in pred njenim sinom, živim pred oltarjem! Kolikokrat sta klečala moja pobožna mati, sama Gosposvečanka, in rajni oče pred gosposvetsko Marijo in jo prosila za srečo. Iz male kajžice v Ribičah pri Grabštanju sta leta 1876 šla oba, mati z menoj kot novorojenčkom na rokah, za najemnika kmetije pri Krajncu pod Jarvrhom. Po 16 letih jo je oče že mogel kupiti, sedaj pa se lahko ponaša daleč naokoli. — Odkod ime Krajnc ali Kranjec? V srednjem veku so grofi nastavljali po vseh svojih okrajih upravitelje in oskrbnike, da so pobirali desetino ter skrbeli za roboto podložnikov. Koroška je bila tedaj še pretežno slovenska in ljudstvo je nazivalo vsakega grofovega upravitelja — krajnca, ker je upravljal grofov kraj. Pri Krajncu pod Jarvrhom pa so sedeli upravitelji hodiških grofov ter upravljali za svoje gospodarje ves okraj od Hodiš do Drave.

Krajnčeva družina pod Jarvrhom se ima mnogo zahvaliti Mariji Gosposvetski. Nekoč v prvih letih je pri hiši zmanjkalo denarja. Nujno so ga potrebovali. Nekje je mati tedaj staknila „zeksar", šla na božjo pot v Gospo sveto sedem ur peš in darovala svoj zadnji novec v cerkveni nabiralnik. Ko pride domov, je že stal pred hišo tujec in kupoval dobro kravo. Kupil jo je od Krajnca in potrebni denar je bil poskrbljen.

Sv. birma se bo letos delila v naslednjih krajih: dne 29. aprila v Št. Petru pri Grabštanju, 30. aprila na Žihpoljah, 21. majnika v Beljaku, 18. majnika ter na binkoštna praznika v celovški stolnici, 4. junija v Grebinju, 24. junija v Vetrinju in 26. junija v Škocijanu. Ev. druge termine bomo še objavili.

Izpred Dobrača. Suho vreme je krivo številnim večjim in manjšim gozdnim požarom ob Zilji. Tako je nenadno začel goreti nek gozd med Štefanom in Šmerčami. Ena sama neznatna iskra parnega stroja je zadostovala in suhi les se je vnel. Požar so takoj omejili. — Tudi v šmohorski okolici se je vnel požar na neki gozdni parceli. — Mnogi otroci bolehajo na difteriji. Sploh je naša Zilja razmerno nezdrava, čemur so kriva številna močvirja. — V Blačah je pri velikonočnem streljanju z možnarji zadobil nevarne poškodbe 45 letni Peter Kröpfl. Nahaja se v dež. bolnici.

Delitev in združitev občin. Nemški občinski red, ki je po priključitvi Avstrije k rajhu stopil v veljavo, uvaja tudi nov postopek pri delitvi in združitvi občin. Načelno velja, naj občine, ki so obstojale 1. aprila 1935, obstojajo tudi naprej. Ukinejo se brez izjeme vse občine, katerih število prebivalstva ne dosega 200 oseb. Ravnotako se ukinejo občine, ki svojih nalog ne morejo vršiti iz danih sredstev. Pri združitvi dveh ali več občin v eno je treba gledati na to, da se varuje enotni gospodarski značaj občin in se industrijski kraji, letovišča in pretežno kmetski kraji ne združujejo vprek. Večje občine spet se lahko delijo, če to ukazuje splošna potreba in če ni gospodarska uprava pri delitvi prizadeta v breme novonastalih občin. Za delitve in združitve občin je v Vzhodni marki pristojen deželni glavar. — Tudi v našem predelu dežele so se in se bodo izvedle mnoge spremembe. Tako je bila dosedanja občina Gornja Vesca združena z občino Bilčovs, občina Bela pritegnjena k Železni Kapli, delili se bosta po dosedanjih vesteh med drugimi občina Št. Jakob v Rožu in Bekštanj.

Nekak predokus, kako bi bilo v mestih v slučajih zračnih napadov, smo dobili v Celovcu predzadnji četrtek. Točno ob 5. uri pop. so začele tuliti tovarniške sirene, na ulicah pa so se pojavili kolesarji in s trobentami javljali: letalski alarm! Za njimi so pritekli člani civilne letalske službe in ljudi opozarjali, naj se čimprej odstranijo. Dobrih 5 minut je prešlo, da so se ulice spraznile. Ponajveč so se pešci in vozniki radovedni ozirali za letali. Še izza polzaprtih hišnih vrat so nato kukali, pri oknih pa so se gnetli drugi radovedneži. Strokovnjaki so se izrazili, da bi bilo zadostovalo prvih pet minut in posledice resničnega letalskega napada bi bile prav bridke za marsikaterega potopača.

Maria-Gail — Marija na Zili. Tudi pri nas so se na Veliko noč fantje spravili na streljanje z možnarji. Posebno so se hoteli postaviti v Drobolah, a imeli posebno smolo. Mizarjev sin 15 letni Lojz Schiestl in posestnikov sin Maks Aichholzer sta se ukvarjala z možnarjem, ko pade iskra v zaboj s smodnikom. Sledila je huda eksplozija, pri kateri je bil Schiestl nevarno, Aichholzer pa lažje poškodovan. Prvi bo najbrže izgubil vid. Bilo bi boljše, če bi tak nevaren posel opravljali starejši fantje in smodnika ne dajali v roke še nedoraslim.

Izpred hriba sv. Katarine. (St. Michael Šmihel). Od tihe do cvetne nedelje smo imeli v naši fari sv. misijon. Prav dobro je bil obiskan in naj bi rodil trajne sadove. Na Veliko noč smo spremili na zadnji poti Podevovega Jurija iz Strpne vesi. Dosegel je 32 let. Bil je član našega gasilskega društva in gasilska godba mu je v slovo zasvirala mehke žalostinke, pevci pa so mu zapeli. N. p. v. m. Podevovi družini izrekamo naše sožalje!

Ferlach-Borovlje. Dne 16. aprila t. l. se je vozil 34 letni poštni uradnik Karl Schellander iz Borovelj po cesti iz Sel proti Bajtišam. Pri selski elektrarni pa je tako nesrečno padel, da je obležal nezavesten. Prepeljali so ga v celovško bolnico, a ni prišel več k zavesti. Pokopali so ga 21. 4. — Tukaj je umrl 64 letni tovarniški mojster Miha Bergmann. — V Podljubelju so 15. t. m. pokopali tamošnjega bivšega trgovca in posestnika Franca Smole. Dosegel je 70 let. Rajni je bil med ustanovitelji podljubeljskega izobraževalnega društva in slovenske posojilnice. Zadnja leta je trpel na živčni bolezni. — Dne 19. t. m. je bil nenadno ob 8. uri vznemirjen ves spodnji Rož. Pri pd. Krajovcu v Kapli je izbruhnil požar in v kratkem upepelil enonadstropno hišo ter gospodarsko poslopje. Škoda je zelo velika. Požrtvovalno so gasile brambe, ki so došle celo iz Zakamna in celovškega Šentruperta.

Da privabijo v poletju čim več tujcev v deželo in jim nudijo ugodne prilike za prenočevanje, so gostilničarji izdali skupno s tujsko-prometnim uradom seznam koroških hotelov, gostiln in penzijonov. V seznamu je navedenih skupno 782 obratov za sprejem tujcev v 185 krajih.

Zell-Sele. Z našo novo šolo nikakor nismo zadovoljni. Leta 1924 je okrajni šolski nadzornik povabil vse stariše šoloobveznih otrok v šolo in jih vprašal za njihovimi šolskimi težnjami. Na podlagi izpovedb starišev je šolska oblast predpisala za šolo v Selah učni red, po katerem naj sta prvi dve šolski leti izključno slovenski, od tretjega šolskega leta dalje bodi pouk dvojezičen, v zadnjih letih pa pretežno nemški. Učni uspehi tako urejene šole so bili prav dobri in stariši zadovoljni. Otroci so si dodobra prisvojili osnove svojega maternega jezika in na tej podlagi pridobili precejšnje znanje državnega jezika. — S tekočim šolskim letom je naša šola nenadno postala samo nemška, le v prvih mesecih se mora učitelj seveda pogovarjati z najmlajšimi slovensko, če jih sploh hoče razumeti. Take šole nihče izmed starišev ni zahteval in z njo tudi nismo nikakor zadovoljni. Pri tem se spominjamo zadnje izjave g. dež. glavarja napram odposlanstvu koroških Slovencev, v kateri je on kot načelnik dež. šolskega sveta izrecno poudaril, da so za ureditev šole in učnega reda pristojni izključno samo stariši. Čemu torej ta sprememba?

Drobiž. V Činovičah pri Mariji na Zili je pogorelo gospodarsko poslopje nekega tamošnjega posestnika. Rešili so komaj živino, ostalo je ogenj uničil. — 35 letni Andrej Sumper iz Rovov pri Škofičah je na cesti pri Beljaku s kolesom zadel v osebni avto. Težko poškodovanega so odpeljali v bolnico, kjer pa je kmalu umrl. — Pri streljanju z možnarjem o priliki neke poroke je izgubil levo roko ter zadobil še druge težke poškodbe 18 letni Valentin Schrott iz Vrbe. — Minister Goebbels je podaril Koroški 170 radioaparatov za revne člane nar. soc. stranke. — Koroška dežela je darovala kanclerju Hitlerju za rojstni dan sliko domačega mojstra Egger-Lienz, predstavljajočo moža in ženo. — V Kapli ob Dravi je pogorel dom posestnika Karla Oblasser-ja, požar je uničil tudi gospodarsko poslopje in hlev. — 20. aprila se je ponesrečila pri igranju 5 letna Mihaela Mešik iz Št. Joba pri Brnci. Zlomila si je desno roko. — Letnika 1919 in 1920 sta klicana, naj se javita za predstoječe vojaške nabore.

Naša prosveta

Slovenska ženska prosveta v Jugoslaviji.

(Konec.)

V teoretičnem delu pa se tečajnice uče vsega, kar rabi umna gospodinja za svoj dom in svojo družino. Od veronauka, pa preko vzgojeslovja predelajo vse predmete, ki spadajo h gospodinjski izobrazbi. Da je državoznanstvo med važnimi predmeti, ni treba posebe omenjati.

Ponekod pa ni mogoče prirediti tečajev, ampak se morejo bodoče gospodinje in matere izobraževati le s primernimi predavanji, ki jih oskrbujejo ženska centralna društva, največ zopet Slovenska krščanska ženska zveza. Do 600 predavanj pripravi, omogoči, ali izvrši v enem poslovnem letu. Le-ta so urejena po zahtevanih skupinah, ali pa po potrebah dotičnega kraja; največ pa združena v sistematično celoto, ki v enem letu obravnava eno smer, drugo leto zopet drugo smer ženske izobrazbe.

Tako je zlasti zadnja leta Slovenska krščanska ženska zveza priredila veliko število zdravstvenih tečajev. Ti se največkrat vrše tri nedelje zapored, ker ob delavnikih ni potrebnega časa. Na njih obravnavajo zdravnice ali pa zaščitne sestre: prvo pomoč v sili, nego bolnika v domači hiši in nego dojenčka. Poleg teoretičnega predavanja je tudi praktično podajanje primernega pouka, da pridejo vse tečajnice tudi v praktičnem delu na vrsto.

Pravijo, kjer je v kraju izvežbanih v gospodinjstvu in zdravstvu primerno število žena in deklet, da se kar pozna, kdor pride v vas. Vse je prav in primerno urejeno in to ne samo za oči, ampak iz notranje potrebe. Kolike važnosti je to zlasti v sedanjih časih, se vidi vsak dan bolj.

Še v tretjo smer se usmerjajo slovenske kmečke gospodinje: V gospodarsko. Zaradi vsestranske krize, ki je dolgo dolgo trla naše ljudi, so tudi žene začele razmišljati, kako bi s svoje strani mogle pomagati domu do podviga. Z malim so pričele: vrtne pridelke so pričele prodajati, mleko in mlekarske pridelke so pričele oddajati, piščance so odrejale in prodajale, jajca so pripravljale za izvoz. Spočetka le v malem; kmalu pa so se začele zanimati za razne zadruge, ki se bavijo s tem. Tako so tudi žene že članice zadrug in ne samo pasivne, ampak izredno aktivne.

Mnogokje pa ni možno niti s to — niti z drugo izobrazbo pomagati kmečkim ženam in dekletom; tam pa si morajo pomagati samo s samoizobrazbo. Za to imajo zopet dovolj prilike in se je tudi zelo rade poslužujejo. Številno dnevno, tedensko in mesečno časopisje prinaša v ženskih prilogah mnogo primernega čtiva, ki služi ženstvu za samoizobrazbo. Poleg tega je lepa vrsta ženskih časopisov, ki izhajajo mesečno in se izključno bavijo samo z žensko izobrazbo. Posebne omembe je treba zlasti dveh: Vigred in Kmečka žena, ki v mnogo tisoč izvodih obiskujejo tudi najoddaljenejše kmečke vasi.

Pozabiti pa ne smemo tudi cerkvenih organizacij, zlasti številnih Marijinih družb, ki poleg verskega posredujejo večkrat tudi splošno izobrazbo v tisti meri, ki je najpotrebnejša.

V kratkih potezah smo sledili slovenski kmečki ženi na njeni poti do izobrazbe. Ni lahka ta pot in zahteva mnogo truda in dela in največ pa samopremage. Vendar je v slovenski ženi mnogo prirodnih darov, ki ji pomagajo do izobrazbe na ta ali oni način in smelo trdimo, da so prav slovenske kmečke žene, ki nosijo slovensko kulturo. Saj je znano, da kultura le tam uspeva, kjer v ženi najde zaščito in zaslombo in da je padec kulture navadno posledica moralnega popuščanja žene; slovenske kmečke žene pa so, hvala Bogu, še duhovno in telesno zdrave, da smemo upati za bodoče rodove še lepih izgledov.

A. L.

„Revček Andrejček" na šentjakobskem odru. Na veliki pondeljek so člani šentjakobskega društva podajali igro „Revček Andrejček". Igrali so skoraj sami stari igralci, katerim oder nikakor ni tuj in so enkrat nastopili celo v mestnem gledišču. Govorili so čisto, lepo slovenščino, izgovarjali jasno in prikupljivo. Andrej in Janez sta se posluževala lepega našega narečja, kar je igro občinstvu še bolj približalo. Nekoliko pretiho in preveč v brado je govoril Janezon. Glavna vloga je bila v prav dobrih rokah in je naravnejše ter preprostejše ne bi bilo mogoče podajati. Presenetila je Marička s svojimi prisrčnimi občutki, da smo le prečesto res verjeli iskrenosti smeha in žalosti. Oče Hrast je bil v rokah spretnega igralca, ki je očitno vajen mestnik „desk", ja, domala preučen ter še premalo naravno hud je bil. Lepo je nastopal France, očarala je Špela, prikupili sta se Nosanka in Ana. — V nedeljo 30. t. m. bodo Šentjakobčani igro ponovili. Kdor se hoče vedriti in učiti, naj pride!

St. Michael — Šmihel nad Pliberkom. V nedeljo 30. t. m. priredi naše društvo „Revčka Andrejčka". Med odmori petje. Začetek je ob 3. uri pop.

Zeleno, ker je rdeče. — Meščanski otrok Fric je na počitnicah pri kmetu Močniku. Šla sta v gozd. Fric: „Oče, kaj je to?" Močnik: „To so črnice." — Fric: „Zakaj so rdeče?" — Oče: „Ker so še zelene".

Naše gospodarstvo

Drevje v cvetju.

Letos se obeta dobra sadna letina, če vigredna slana ne prekriža lepih obetov. A nikar ne prepuščajmo skrbi za sadno drevje materi-naravi, ki itak doprinaša svoj dobršni kos. Dodajmo še mi svoj trud, da bo uspeh čim sigurnejši!

Čim začne drevje cveteti, se oglasijo številni sadni škodljivci od nevidnih bakterij, neznatnih gobic pa do živalskih nepridipravov. Modri sadjarji dobro vedo, kako vsa ta golazen preži na trenutek, ko se vrže na nedolžno cvetje in ga požrešno uničuje. Zato poškropijo drevje še pred cvetjem s karbolinejem. Čim napočijo topli vigredni dnevi, so urno na delu, da zamorijo škodljivo golazen, še predno se preda svoji požrešnosti. V tem času je rastlina sama le malo odporna, prvo listje je nežno in mehko, cvetje v popju pa je izredno občutljivo. Poleg karbolineja svetujejo strokovnjaki tudi bakrene preparate, katerih pa ne smemo uporabljati nerazredčenih, ker sicer mlado brstje osmodijo.

Kadar je drevo v cvetju, ga ne smemo škropiti, sicer bi prizadjali cvetju veliko škodo. V tem času puščajmo drevje pri miru. Doba cvetenja traja običajno 10 do 14 dni. Škodljivci so se medtem razmnožili. Čim se cvetje ospe in se prikaže neznatni sad, je čas ponovnega škropljenja. Za to svetujejo dvaodstotno žvepleno-apneno brozgo, kateri pridamo še 0.4 od sto svinčenega arzenata. Dobri sadjarji škropijo drevje nato še enkrat. Potem sledi daljši odmor. Že bolj dorastli sadež pregledujemo, odstranjujemo, kar je preobilnega in zato v rasti zastajajočega, trgamo gnilo in od bolezni napadeno.

Še to zgodbico za dodatek. Takole je oče po učeval svojega sina o umnem sadjarstvu: Rado se nam pripeti tudi pri sadju, kar je tako češče v življenju. V času brstja in cvetja ter prvega zorenja smo od sile brezbrižni, med letino pa kar dežuje kletvic in groženj ter še nehvaležnih pripomb na račun nedolžne, od nas samih v času potrebe zanemarjene stvari. — Ima prav?

Kmetijski urad (Landstelle) v Celovcu javlja, da sprejema stranke izključno samo v četrtkih dopoldne in popoldne ter v sobotah dopoldne. Druge dni v tednu se stranke ne sprejemajo.

Štedimo z lesom! Les raste v vrednosti, to občutimo vsi Preštevilni so načini njegove uporabe v prostrani naši državi. Zato nikakor ni brezpomemben poziv, naj smo z lesom štedljivi. Navada je, da pri sekanju dreves puščamo štore v goličavi. Debele korenine, ki si jih je drevo nekoč ustvarilo, segajo globoko v zemljo. Ti štori in korenine ostajajo v zemlji, dotlej da segnijejo. Gnijoči so zavetišče raznim gozdnim škodljivcem. Štori in korenine so najboljše kurivo, tako uči izkušnja. Resnica je, da je odstranjevanje štorov dokaj težavno. Okrožne kmetijske organizacije sedaj uvajajo poseben, preprost stroj, s katerim se brez posebne težave lahko dnevno izruje do 20 debelih štorov s koreninami vred. Kjer pa se drevje izsekava, si pomagamo pri odstranjevanju s smodnikom. V pristojnih trgovinah prodajajo male nabojčke, ki so nenevarni in za tako delo prav uporabljivi. Za delo s smodnikom vobče pa je treba šolanih strokovnjakov. V svrhe priučitve pravilnega ravnanja s smodnikom se bodo tekom leta vršili enodnevni tečaji, katerih poset naprednim gospodarjem nasvetujemo.

Hroščevo leto. Toplo vreme je že privabilo številne roje požrešnega škodljivca. Do živega jim pridemo na sledeči način: V zgodnjem jutru otresemo drevesa, poberemo odpadle hrošče, jih polijemo z vrelo vodo ter uporabimo kot krmo perutnini ali prašičem. Občinski uradi in šole so sprejeli posebna tozadevna navodila. Nikar naj se s pobiranjem hroščev ne čaka do konca maja, marveč uničevanje naj se izvede čimprej.

V Avstriji ali sedanji Vzhodni marki je 8,872.000 kosov domače perutnine. Od teh je 8,679.000 kokoši, 93.000 gosi in 100.000 rac. To število je razmerno nizko, če vemo, da je samo v Sudetih domala 8 milijonov domače perutnine. Število kokoši, predvsem pa gosi in rac hočejo pristojne organizacije še zelo pomnožiti, se pri tem poslužiti hvaležnih izkušenj starega rajha in uspešne kokošjerejce nagraditi z državnimi subvencijami.

Pridelovanje zelenjadi za trg je treba prijaviti. Izšla je odredba, ki določuje, da je treba prijaviti pridelovanje zelenjadi, določene za prodajo na trgu, pristojni organizaciji. Prijavljajo se kumare, solata v glavicah, čebula, ohrovt, paradižniki, špargeljni. Prijava se izvede vsaj 5 tednov pred pričetkom vrtnarskega dela. Odredba se tiče v prvi vrsti vrtnarjev, ki se bavijo poklicno s prodajo zelenjadi. — Isto velja za posestnike drevesnic, ki drevesc ne potrebujejo samo za lastno uporabo.

Celovški živinski trg minulega tedna. — Minuli teden je bilo na živinski sejm prignanih 11 krav, 3 voli, 216 svinj. Cene so bile sledeče: Voli (kg žive teže) 60—75, krave 67—85, krave za klanje 40—65, prašiči 1.40—1.60, pujski 1.70—2.00 marki.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Eden največjih francoskih parnikov, „Paris", je nenadno začel v pristanišču Le Havre goreti. Odpeljati bi bil moral zadnjo skupino francoskih razstavnih predmetov, predvsem dragocenih umetniških del v vrednosti 25 milijonov frankov, na svetovno razstavo v New-Yorku. Požar se je razširil s tako naglico, da blaga niso mogli več rešiti. Uničena ladja je bila luksuzno opremljena ter je imela prostora za 4000 ljudi. Vzrok požara je še nepojasnjen.

Pozabljena vas. V francoskem gorovju Jura leži mala vas Santans. Nedavno je župan tega gnezdeca vložil na notranjega ministra prošnjo, naj se upravne oblasti za božjo volje pobrigajo tudi za njegovo gorsko občino. Pritožba navaja, da razpada farna cerkev, gasilska brizgalnica praznuje letos stoletnico, v županovi pisarni visi slika že davno umorjenega predsednika. Nad 50 let ni v občino nobenega kontrolorja, edina vez so uradne okrožnice, ki pa jih občani vsled modernega jezika niti več ne razumejo. Ena sama oblast še funkcionira: davčna oblast, tako dostavlja pritožba, ki je potisnila gorsko vasico v ospredje javnega zanimanja.

Nad 2500 let staro grobišče v Kranju. V Kranju, prestolici zelene Gorenjske, odkrivajo zanimive starine. Na nekem stavbišču so delavci trčili na glinaste žare in več bronastih predmetov. Obvestili so ljubljanski muzej, ki je odposlal svojega strokovnjaka dr. Rajka Ložarja, naj nadaljuje z izkopinami. Dr. Ložar je ugotovil, da izvira najdeni grob iz 7. ali 8. stoletja pred Kristusom in da je v žarah pepel premožne ilirske žene. Žaram priloženi okraski — zapestnice, obeski, uhani i. dr. — so iz brona in prav dobro ohranjeni. Najdeni predmeti pridejo v ljubljanski muzej.

Jan Kiepura, sloviti poljski tenorist, se nahaja na pevski turneji po Ameriki. Ko je bral poziv poljskih listov, naj rojaki darujejo za narodni obrambni sklad, je odpisal poljski vladi, da ji nakazuje 100.000 zlotov (okroglo 80.000 mark) ter daruje še dva osebna avtomobila. Dostavil je, da žrtvuje, če bo potreba, za svojo domovino, tudi vse svoje ostalo premoženje.

Najbolj samozavestne ženske na svetu so poleg Američank Francozinje. Nedavno je na zahtevo vodilnega ženskega društva poslanska zbornica sklenila, da Francozinjam pred poročnim oltarjem ni več treba obljubljati pokornosti možem. Komaj se je uresničila prva želja, že terjajo francoske žena drugo: udeleževati se hočejo političnih volitev in pošiljati svoje poslance v zbornico. Čisto resno zvenijo besede neke govornice, da bodo, če bo treba, in bo domovina to zahtevala, vse francoske žene brez izjeme postavile v vseh področjih javnega življenja svojega „moža".

Ura v kravjem želodcu. V vasi Nerchau blizu Draždan v Nemčiji so pri nekem kmetu klali izredno debelo kravo. Na začudenje vseh so mesarji našli v kravjem želodcu dobro ohranjeno moško uro z verižico. Očividno jo je žival pogoltnila s kakimi cunjami. Uro so navili in je funkcionirala, četudi je ležala v želodcu po sodbi živinozdravnikov par mesecev. Zanjo se sedaj zanimajo velike urarne, ki bi iz čudnega dogodka rade kovale kapital.

Vrtnice brez trnov. Amerikance že poznate po njihovih muhah. Nek ameriški vrtnar je zasanjal, da bi vzgojil vrtnice brez trnja. S podobnimi načrti so se bavili že mnogi vrtnarji pred njim, a niso prišli do pravih uspehov. Naš vrtnar je dokaj trdovraten. Tri leta se je mučil s poizkusi, zasajal, presajal, precepljeval, da se mu je vrtni čudež končno res posrečil. Na njegovem vrtu cveti danes krasen rožnat grm brez trnja in mu je dal v enem samem letu že tristo najkrasnejših vrtnic.

Huda kazen. 45 letni Lojz se je večkrat skregal s svojo ženo in če mu je kri dodobra zvrela, je ženko kratkomalo nabil s palico. Pa se žena ojunači in gre k sodniku prosit za pravico. Sodnik pokliče ljubeznivega druga in mu naloži kazen — 25 palic. V razsodbi še dostavi, naj mož ve, kako palica boli. Priziv je bil odklonjen. — To se je nedavno zgodilo v ameriškem Baltimorju.

Prvi angleški strel v bivši svetovni vojni je oddal neki Ernest Thomas. Bil je prostak irskega dragonskega polka. 22. avgusta je jezdil na izvidni patrolji na francosko-nemški meji, srečal nemške ulance in ustrelil. To je bil prvi strel iz angleške puške. Mož je zbog tega zaslovel in ko so ga nedavno 54 letnega nesli na zadnji poti, mu je vojaško spremstvo izkazalo zadnjo čast.

4 letni otrok je ustrelil svojo mater. To se je pripetilo minuli teden v Neunkirchnu v Posaarju. Neka kmetica se je vrača s trga domov, kjer je pustila štiriletnega sinka. Mali se je v njeni odsotnosti na nepojasnjen način povspel na polico, dobil v roke očetov samokres in ga molel prihajajoči materi nasproti. Nenadno poči strel in mati se zgrudi in v par urah izdihne.

Pijance bodo zdravili z alkoholom. Nek francoski zdravnik predlaga za zdravljenje pijancev sledeči postopek: alkoholiki naj bi dobivali žganje, liker ali vino pod kožo, pri čemer bi se uporabljala mala brizgalnica. Po njegovih zatrdilih bi vbrizgavanje pomirjalo bolnikovo živčevje, da ne bi več čutil potrebe po alkoholni pijači. S časom bi se pijanci odvadili neprestani žeji.

Dar za smeh

Lisica zvitorepka. — „Kaj pa so te luknje tukaj, gospod gozdar?" — „To so lisičine." — „Lisičine? Pa prav pri cesti?" — Gozdar: „Tu vidite vso lisičjo prekanjenost. V teh luknjah so se naselile vse stare in pohabljene lisice cele okolice in, ker same ne morejo več ničesar ujeti, prežijo na avtomobile ter pobirajo povoženo perutnino."

Slikarji se pogovarjajo, kdo zna bolje slikati. Prvi pravi: „Naslikal sem severno pokrajino tako natančno, da v toplomeru pade živo srebro pod ničlo, če ga približam sliki". — Drugi trdi: „Na leseno desko sem tako naravno naslikal marmor, da se deska koj potopi, če jo denem v vodo." — Tretji nato: „Jaz pa sem portretiral nekega moža tako naravno, da ga moram vsak teden dvakrat obriti."

V vsako družino „Koroškega Slovenca"!

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 1. četrtletju 1939: nad 2200.

Vabilo

na

44. redni letni občni zbor

Hranilnice in posojilnice za Št. Štefan na Zili in okolico, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši v **nedeljo, dne 7. majnika 1939 ob pol 11. uri dopoldne v hranilničnih prostorih v Št. Štefanu na Zili.**

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in računskega pregledovalca.
3. Odobrenje računskega zaključka in bilance za leto 1938.
4. Sprememba § 6. pravil: določitev deleža v RM.
5. Sklepanje o deležnih doplačilih iz rezervnega zaklada.
6. Odobritev začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.
7. Volitev načelstva.
8. Slučajnosti.

Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor brez ozira na število navzočih članov po določilih zadružnih pravil.

14. **Načelstvo.**

Vabilo

na

27. redni letni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Kostanjah, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši dne **7. majnika 1939** ob **3. popoldne v zadružni pisarni v Kostanjah na Korenu.**

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka ter bilance za leto 1938.
4. Sprememba § 6. pravil: določitev deležev v RM.
5. Sklepanje o deležnih doplačilih iz rezervnega zaklada.
6. Odobritev začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.
7. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, se vrši drugi občni zbor po določilih § 6 zadružnih pravil.

K polnoštevilni udeležbi vabi.

13. **Načelstvo.**

Vabilo

na

50. redni letni občni zbor

Hranilnega in posojilnega društva v Celovcu (Spar- und Vorschußverein in Klagenfurt), registrovana zadruga z neomejeno zavezo, ki se vrši v **četrtek, dne 4. majnika 1939 ob 9. uri dopoldne v poslovnih prostorih v Pavličevi ulici št. 7 v Celovcu.**

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka in bilance za leto 1938.
4. Sprememba pravil: § 6 določitev deleža v RM.
5. Sklepanje o deležnih doplačilih iz rezervnega zaklada.
6. Odobritev začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.
7. Volitev načelstva.
8. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, se vrši drugi občni zbor po določilih zadružnih p pravil.

11. **Načelstvo.**